

گسیختگی: بحران لیبرال دموکراسی

مانوئل کاستلز / محمد رهبری

www.ketab.ir

گسیختگی: بحران لیبرال دموکراسی

نویسنده: مانوئل کاستلز

مترجم: محمد رهبری

ویراستار: زینب زنهاری

طراح گرافیک و طراح جلد: مهدی اسدی

صفحه آرا: زهرا قرانی

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸۶۲۲۹۷۹۲۲۴۷

چاپ و صحافی: شفق

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

www.ketab.ir

حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به نشر اگر است.

تلفن: ۶-۷۷۱۸۱۵۴۵

نماینده: ۷۷۱۸۱۵۴۷

تلفن مرکز پخش: ۶-۷۷۱۸۱۵۴۵

سرشناسه: کاستلز، مانوئل، ۱۹۲۲ - م. Castells, Manuel

عنوان و نام پدیدآور: گسیختگی: بحران لیبرال دموکراسی / امانوئل کاستلز؛ ترجمه‌ی محمد رهبری / ویراستار زینب زنهاری

مشخصات نشر: تهران: اگر، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۳۶، ۲۱، ۵/۱۴×۵/۱۴ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۹۲۲-۴-۶۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان "Rupture: the crisis of liberal democracy" به فارسی ترجمه شده است.

یادداشت: کتاب حاضر قبلاً با عنوان "گسست: بحران لیبرال دموکراسی" با ترجمه مجتبی قلی‌پور توسط انتشارات پژوهشکده

مطالعات راهبردی در سال ۱۳۹۹ فیپا گرفته است.

عنوان دیگر: گسست: بحران لیبرال دموکراسی.

موضوع: دموکراسی -- اروپا -- Europe -- Democracy

موضوع: دموکراسی -- ایالات متحده -- United States -- Democracy

موضوع: دموکراسی -- اسپانیا -- Spain -- Democracy

شناخته افزوده: رهبری، محمد، ۱۳۶۹ -، مترجم

رده بندی کنگره: JC۴۲۱

رده بندی دیویی: ۳۲۰/۹

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۲۹۷۵۵

فهرست

- ۹ پیشگفتار مترجم
- ۱۳ مقدمه‌ی دکتر خانیکی
- ۱۷ مقدمه‌ی نویسنده
- ۲۱ | فصل اول: بحران مشروعیت دموکراسی: آن‌ها نماینده‌ی ما نیستند
- ۲۱ روزی روزگاری دموکراسی وجود داشت
- ۲۵ ریشه‌های خشم
- ۳۱ خودتخریبی مشروعیت نهادی توسط فرایند سیاسی
- ۳۵ | فصل دوم: تروریسم جهانی: سیاست ترس
- ۴۱ | فصل سوم: شورش توده‌ها و سقوط نظم سیاسی
- ۴۱ جهانی‌شدن، ضدجهانی‌شدن و ملی‌گرایی: شورش توده‌ها

- ۴۳ ترامپ: میوه‌های خشم
- ۴۴ چگونه این اتفاق افتاد: کمپین انتخاباتی سال ۲۰۱۶
- ۵۲ چه کسانی به ترامپ رأی دادند: سفیدپوستان آمریکایی
- ۵۵ ترامپ: یک جنبش هویتی
- ۵۹ ترامپ علیه جهان: کاخ سفیدی ناکارآمد و تحت محاصره
- ۶۴ برگزیت
- ۶۷ اسم رمز: به دست گرفتن کنترل
- ۶۸ جامعه‌ی برگزیتی
- ۷۱ یک جنبش ضدنظام: از برگزیت تا کوربین
- ۷۴ ماکرونیسیم: پایان احزاب سیاسی در فرانسه
- ۸۲ جدایی اروپا
- ۹۰ شبکه و خویشتن

فصل چهارم: اسپانیا: جنبش‌های اجتماعی، پایان سیاست

- ۹۳ **موروزبی و بحران دولت**
- ۹۳ یک دموکراسی فرسوده
- ۹۶ جنبش M15: آن‌ها نماینده‌ی ما نیستند!
- ۹۸ از بحران مشروعیت تا سیاست‌های جدید
- ۱۰۱ از تغییر سیاسی تا تغییر سیاست
- ۱۰۴ مقدمه‌ای بر «ائتلاف بزرگ»: ترور در کمیته‌ی فدرال
- ۱۰۸ روزی روزگاری انقلابی در عصر اطلاعات رخ داد
- ۱۱۵ فراتر از نئولیبرالیسم: چپ‌گرایی قرن بیست و یکم
- ۱۲۰ مسئله‌ی کاتالان و بحران دولت اسپانیا
- ۱۲۸ تجربه‌ی اسپانیا و بازسازی مشروعیت دموکراتیک

فصل پنجم: در سایه روشن آشوب

- ۱۳۵ **ضمیمه: چگونه این کتاب را بخوانید**

پیشگفتار مترجم

«بیش از دو سوم مردم کره‌ی زمین گمان می‌کنند که سیاست‌مداران نماینده‌ی آن‌ها نیستند و احزاب (تمامی‌شان) منافع خودشان را در اولویت قرار می‌دهند، مجالس قانون‌گذاری منتخب نماینده‌ی مردم نیستند و دولت‌ها فاسد، ستمگر، بوروکراتیک و سرکوبگر هستند... ماهیت این احساس شایع در نپذیرفتن این شکل از سیاست، در کشورها و مناطق مختلف، متفاوت است، اما در همه‌جا فراگیر است، حتی در میان کشورهای اسکاندیناوی، که فضیلت دموکراتیک همواره یک مرجع امیدوارکننده بوده است، افکار عمومی مدتی است که همین باور را دارند.»

سطور مذکور، بخشی از کتاب گسیختگی: بحران لیبرال دموکراسی است که می‌توان آن را جان مایه‌ی اصلی کتاب دانست. شاید برای خواننده‌ی ایرانی، که مدام در معرض اخبار جعلی و شایعات دروغین درباره‌ی غرب است، این جمله‌ها باورپذیر نباشد. با این حال، کاستلز در آخرین اثر خود با استناد به منابع و مراجع معتبر، صحت این ادعا را نشان داده و به این پرسش پاسخ داده است که چرا لیبرال دموکراسی در سرتاسر جهان با بحران مواجه شده است.

این کتاب در اواخر سال ۲۰۱۸، یعنی نزدیک به سه سال پیش از نگارش این سطور منتشر شده است، زمانی که هنوز ترامپ بر مسند قدرت قرار داشت و فهم دلایل پیروزی او در انتخابات سال ۲۰۱۶ ریاست‌جمهوری آمریکا دشوار بود. در آن زمان کاستلز با تبیین آنچه در جامعه‌ی آمریکا گذشته بود، ریشه‌های پیروزی ترامپ را واکاوی کرد. دلایلی که امروز نیز می‌توان آن‌ها را برای تبیین رأی زیاد ترامپ در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۲۰ نیز به کار گرفت. اگرچه کاستلز پیروزی ترامپ در انتخابات ۲۰۱۶ آمریکا را نشانه‌ای از بحران لیبرال دموکراسی تلقی می‌کند، اما این بحران هنوز تمام نشده است و رأی زیاد

ترامپی که نماد دروغ‌گویی، قانون‌شکنی، بدعهدی و حتی نژادپرستی است در انتخابات ۲۰۲۰ نیز گواهی بر همین مدعاست.

فهم دلایل این دگرگونی و تحول در جهانی که دونالد ترامپ در آن چنین رأی زیادی می‌آورد اهمیت دارد، نه فقط از منظر تحلیل آنچه بر جامعه‌ی بین‌الملل می‌گذرد، بلکه از منظر تحولاتی که در جامعه‌ی ایران نیز در حال وقوع است. اما چرا فهم این تحولات بین‌المللی برای شناخت آنچه بر جامعه‌ی ایران می‌گذرد مفید است؟

به جملات آغازین این متن بازگردیم که برگرفته از کتاب است. این‌که بسیاری از مردم در سراسر دنیا سیاست‌مداران و احزاب را نماینده‌ی خودشان نمی‌دانند، واقعیتی است که در جامعه‌ی ایران هم ملموس است که در شعار «اصلاح طلب اصول‌گرا، دیگه تمومه ماجرا» متجلی است. بنابراین به نظر می‌رسد که فضای سیاسی در جامعه‌ی ایران از این منظر با جو سیاسی حاکم بر بسیاری از نظام‌های سیاسی شباهت دارد.

از سوی دیگر، استفاده‌ی روزافزون از گوشی‌های هوشمند، شبکه‌های اجتماعی مجازی و توسعه‌ی ارتباطات و فناوری اطلاعات، به ورود امواج جهانی شدن در جامعه‌ی ایران دامن زده است و اگرچه ایران کشوری است با مختصات سیاسی، اجتماعی، تاریخی و جغرافیایی خاص خود، اما در برابر امواج جهانی شدن مصون نمانده است و همین موضوع نیز باعث می‌شود که تحولات داخلی تا حدی متأثر از تحولات جهانی نیز باشد؛ همان‌دلیلی که کاستلز در سه‌گانه‌ی مشهور خود یعنی کتاب عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ نیز به آن پرداخته است. ایده‌ی اصلی کاستلز در این کتاب آن است که جوامع دموکراتیک با بحران نمایندگی مواجه شده‌اند و بی‌اعتمادی به نهاد‌های سیاسی واقعیت امروز دنیاست. او نشان می‌دهد که چگونه برگزیت، ترامپ‌سیسم، ماکرون‌سیسم، بحران احزاب سیاسی در اسپانیا و مشکلات امروز اتحادیه‌ی اروپا در بحران نمایندگی ریشه دارد که توسعه‌ی فناوری اطلاعات و استفاده‌ی روزافزون از شبکه‌های اجتماعی هم در آن نقش دارد. کاستلز برای نشان دادن بحران نمایندگی، به جای ارائه‌ی آمار و ارقام در کتابش، آن را به روایتی تبدیل کرده است از آنچه در دموکراسی‌های غربی رخ می‌دهد. البته او به آمار و اطلاعات تجربی بی‌توجه نبوده و آن را نیز در ضمیمه‌ی کتابش آورده است.

این کتاب درباره‌ی نظریات کاستلز در زمینه‌ی قدرت یا جامعه‌ی شبکه‌ای نیست، بلکه تحلیل میان‌فرهنگی از واقعیت سیاسی حاکم بر جهان است و از این منظر کتابی است که در حوزه‌ی جامعه‌شناسی سیاسی آموزنده و راهگشا خواهد بود.